

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

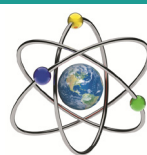

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 234 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari.....	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarining tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellashirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati.....	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
<i>Axmedova Dilnoza Anvarovna</i>	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
<i>Bakirov Otabek Bo'ranovich</i>	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
<i>D. J. Norboyeva</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
<i>Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i>	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
<i>Khazratova Zukhra Mamaraimovna</i>	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
<i>Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna</i>	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
<i>Niyozov Javlonbek</i>	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
<i>S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva</i>	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
<i>Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik</i>	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
<i>Soliqova Barno Sodiq qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
<i>Yarmatov Shermo'min Rahmatovich</i>	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
<i>Атаджанова Сохиба Талиповна</i>	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
<i>Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona</i>	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
<i>Kayumova Nazokat Rashitovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
<i>Eshonqulova Umida Xolmirzayevna</i>	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
<i>To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna</i>	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
<i>Abulova Mohigul Komiljonzoda</i>	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	

Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
Mirxoliqova Charos Xabibullaevna	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
Muzafarov Muxammadali Maxsudovich	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
Yadgarova Surayyo	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
Yusupova Sanobar Odil qizi	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
Бахтияр Катибжанович Саттаров	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
Джалилова Феруза Намазовна	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
Zuhriddin Azizov	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиники Синсиннати, США)	222
Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	

DAVLAT TA'LIM MUASSASALARIDA MANFAATLAR TO'QNASHUVINI BOSHQARISHNING TASHKILIY- HUQUQIY MEXANIZMLARI

Xaybatullaeva Sojidxon Ziynatullayevna

Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi huzuridagi
"Mehrlil maktab" davlat ta'lim muassasasi kadrlar bilan ishlash
bo'yicha inspektor

Annotatsiya: Ushbu maqolada davlat ta'lim muassasalari, xususan, gospiatal pedagogika tamoyillari asosida faoliyat yurituvchi "Mehrlil maktab" misolida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari tahlil qilingan. Tadqiqotda 2024-yilda qabul qilingan "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida"gi O'RQ-931-sonli Qonun talablari, real va potensial manfaatlar to'qnashuvi tushunchalari hamda ularni deklaratsiya qilish tartibi yoritilgan. Shuningdek, kadrlar siyosati, akademik faoliyat va davlat xaridlari jarayonida yuzaga keladigan ziddiyatli holatlarni bartaraf etish bo'yicha amaliy tavsiyalar berilgan. Maqolaning maqsadi ta'lim tizimi xodimlarida korrupsiyaga nisbatan murosasizlik hissini shakllantirish va boshqaruvda shaffoflikni ta'minlashdan iborat.

Kalit so'zlar: korrupsiya, manfaatlar to'qnashuvi, gospiatal pedagogika, deklaratsiya, nepotizm, huquqiy mexanizm, shaffoflik, "Mehrlil maktab", davlat xizmati, pedagogik etika.

Abstract: This article analyzes the organizational and legal mechanisms for managing conflicts of interest in state educational institutions, specifically focusing on the "Mehrlil Maktab" school, which operates based on hospital pedagogy principles. The study examines the requirements of Law No. ZRU-931 "On Conflict of Interest," adopted in 2024, the concepts of real and potential conflict of interest, and the procedures for their declaration. Practical recommendations are provided for resolving conflicts arising in personnel policy, academic activities, and public procurement processes. The purpose of the article is to cultivate zero tolerance for corruption among education system employees and to ensure transparency in institutional management.

Key words: corruption, conflict of interest, hospital pedagogy, declaration, nepotism, legal mechanism, transparency, "Mehrlil Maktab", public service, pedagogical ethics.

Аннотация: В данной статье анализируются организационно-правовые механизмы управления конфликтом интересов в государственных образовательных учреждениях, в частности, на примере школы "Мехрли мактаб", функционирующей на принципах госпитальной педагогики. В исследовании освещены требования Закона ЗРУ-931 "О конфликте интересов", принятого в 2024 году, понятия реального и потенциального конфликта интересов, а также порядок их декларирования. Представлены практические рекомендации по устранению конфликтных ситуаций, возникающих в кадровой политике, академической деятельности и процессе государственных закупок. Цель статьи заключается в формировании у работников системы образования чувства нетерпимости к коррупции и обеспечении прозрачности управления.

Ключевые слова: коррупция, конфликт интересов, госпитальная педагогика, декларация, nepotizm, правовой механизм, прозрачность, "Мехрли мактаб", государственная служба, педагогическая этика.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimida korrupsiyaga qarshi kurashish shunchaki huquqiy majburiyat emas, balki jamiyatning ma'naviy sog'lomligini ta'minlashning asosiy shartidir. Ayniqsa, "Mehrlil maktab" kabi o'ziga xos, gospiatal pedagogika tamoyillari asosida faoliyat yurituvchi muassasalarda har bir xodimning halolligi bevosita ta'lim va tarbiya sifatiga, pirovardida esa jamiyatning davlatga bo'lgan ishonchiga ta'sir ko'rsatadi.

Korrupsiya va unga zamin yaratuvchi omillar haqida so'z yuritilganda, Sh. M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Korrupsiya – bu nafaqat iqtisodiy zarar, balki ma'naviy qadriyatlarimizning yemirilishidir. Shuning uchun ham davlat xizmatida halollik standarti (Integrity) eng ustuvor vazifa bo'lib qoladi" [3].

Manfaatlar to'qnashuvi ushbu illatning ildizi hisoblanib, u xodimning shaxsiy manfaatdorligi uning xizmat vazifalarini xolis va begaraz bajarishiga ta'sir ko'rsatadigan vaziyat sifatida namoyon bo'ladi. Uni boshqarish korrupsiyaning oldini olishdagi birinchi va eng muhim preventiv bosqich hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 5-iyundagi "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida"gi O'RQ-931-sonli Qonuni mamlakatimizning aksilkorupsiya siyosatida yangi bosqichni boshlab berdi. Ushbu hujjat qabul qilinishiga qadar "manfaatlar to'qnashuvi" tushunchasi turli qonunosti hujjatlarida tarqoq holda uchragan bo'lsa, endilikda u yagona va bevosita amal qiluvchi huquqiy mexanizmga aylandi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Qonunning 6-moddasida davlat muassasalari, jumladan, ta'lim tizimi xodimlari uchun qat'iy cheklolar belgilangan bo'lib, unga ko'ra davlat organi xodimi o'z xizmat majburiyatlarini bajarish jarayonida shaxsiy manfaatdorlikka yo'l qo'ymasligi hamda qaror qabul qilishda xolislikni saqlashi shart.

Qonunda manfaatlar to'qnashuvi quyidagicha ta'riflanadi:

"Manfaatlar to'qnashuvi – shaxsiy (bevosita yoki bilvosita) manfaatdorlik shaxsning o'z xizmat yoki lavozim majburiyatlarini lozim darajada bajarishiga ta'sir ko'rsatayotgan yoxud ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan hamda shaxsiy manfaatdorlik bilan fuqarolarning, tashkilotlarning, jamiyatning yoki davlatning huquqlari va qonuniy manfaatlari o'rtasida qarama-qarshilik yuzaga kelayotgan (real) yoki yuzaga kelishi mumkin bo'lgan (potensial) vaziyatdir" [1, 3-moddal].

Xalqaro tajribada, xususan, Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD) standartlariga ko'ra, manfaatlar to'qnashuvini boshqarish xodimni jazolash emas, balki "shaffoflik madaniyati"ni shakllantirishga qaratilgan [5]. Ya'ni, xodim tomonidan manfaatlar to'qnashuvi haqida o'z vaqtida xabar berish uning halolligidan dalolat beradi, bu ma'lumotni yashirish esa huquqbuzarlik sifatida baholanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur ishda manfaatlar to'qnashuvining ta'lim tizimidagi namoyon bo'lish shakllari huquqiy-me'yoriy hujjatlar, ilmiy manbalar hamda amaliy faoliyat tahlili asosida o'rganildi. Tadqiqot jarayonida normativ-huquqiy tahlil, taqqoslash, tizimli yondashuv va mantiqiy tahlil metodlaridan foydalanildi.

Shuningdek, "Meharli maktab" faoliyati misolida manfaatlar to'qnashuvini aniqlash, deklaratsiya qilish va boshqarish mexanizmlarining amaliy jihatlari tahlil qilindi. Kadrlar bilan ishlash jarayonidagi real holatlar va ularning huquqiy yechimlari tadqiqotning empirik asosini tashkil etdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvi asosan uchta asosiy yo'nalishda namoyon bo'ladi: kadrlar siyosati, akademik-pedagogik faoliyat hamda iqtisodiy-xo'jalik jarayonlari.

Kadrlar siyosatidagi ziddiyatlar rahbar xodimlarning o'z yaqin qarindoshlarini ishga qabul qilishi, ularga imtiyozlar berishi orqali jamoada sog'lom ma'naviy muhitning buzilishiga olib keladi. Akademik faoliyatda esa o'qituvchining o'z o'quvchisiga pullik repetitorlik xizmatini ko'rsatishi pedagogik etika va xolislik tamoyillariga zid holat sifatida namoyon bo'ladi [6].

Iqtisodiy-xo'jalik sohasida esa davlat xaridlari jarayonida qarindoshlik manfaatlarining aralashuvi budjet mablag'larining samarasiz sarflanishiga sabab bo'ladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, manfaatlar to'qnashuvini boshqarish samarali tashkil etilgan hollarda korrupsiyaviy xavflar sezilarli darajada kamayadi, jamoada ishonch va adolat muhitini mustahkamlash imkoniyati yuzaga keladi. Xodimlarning manfaatlar to'qnashuvi haqida o'z vaqtida deklaratsiya berishi ularni kelgusi-dagi huquqiy va intizomiy javobgarliklardan himoya qiluvchi muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa o'rinda aytish mumkinki, manfaatlar to'qnashuvini boshqarish – bu xodimni ayblash emas, balki ta'lim muassasasida shaffof, halol va barqaror boshqaruv tizimini yo'lga qo'yish orqali ham xodim, ham muassasa nufuzini himoya qilishga qaratilgan muhim mexanizmdir.

Manfaatlar to'qnashuvini tartibga solish – bu muassasada kimnidir jazolash yoki ta'qib qilish emas, balki "Meharli maktab" brendi va nufuzini korrupsiyaviy xavflardan himoya qilishdir. Davlat ta'lim muassasalarida tashkiliy-huquqiy mexanizmlarning to'g'ri yo'lga qo'yilishi har bir xodimning xotirjam va adolatli muhitda ishlashini ta'minlaydi. "Halol mehnat nafaqat shaxsiy xotirjamlik, balki davlatning mustahkam tayanchi va ta'lim sifatining kafolatidir" [4].

Ta'lim tizimida halollik standartlarini joriy etish orqali biz nafaqat qonun ustuvorligini ta'minlaymiz, balki kelajak avlodga shaxsiy namuna ko'rsatamiz. Zotan, o'qituvchining eng katta darsi – uning o'z faoliyatidagi adolatidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining Qonuni. "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida" gi O'RQ-931-sonli Qonuni. 2024-yil 5-iyun.
2. O'zbekiston Respublikasining Qonuni. "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida" gi O'RQ-419-sonli Qonuni. 2017-yil 3-yanvar.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gi PF-6013-sonli Farmoni.
4. I.A. Toshpo'latov. "Davlat xizmatida manfaatlar to'qnashuvi: Nazariya va amaliyot". Toshkent: Adolat, 2023-yil.
5. OECD Guidelines. "Managing Conflict of Interest in the Public Sector: A Toolkit". OECD Publishing, Paris, 2005.
6. Vazirlar Mahkamasining Qarori. "Davlat boshqaruvi organlari va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari xodimlarining odob-axloq namunaviy qoidolari". 2022-yil 14-oktabr.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.